

Cipők az ablakban

Zenés, tarka Mikulás-est

A keretjátékot írta: Mátrai-Betegh Béla

Elektronikus zene, amely a végén átuszik türelmetlen cipőtopogásba

- Férficipő: Ne topogj, kicsi!...Halled? Maradj már veszteg!
- Női cipő: /elnézően/ Hagyja...Türelmetlen szegényke.
- Gyerekcipő: /8-10 éves kislányhang. Panaszosan/ Igen: türelmetlen vagyok...És gyerekcipő vagyok. Azért topogok. Ha a bácsi is gyerekcipő volna, ilyenkor a bácsi is topogna. De a bácsi már felnőtt cipő...Mikor jön már az a Mikulás?
- Női cipő: Nem csodálok, hogy úgy várja. Én magam is tükön állok.
- Férficipő: Az más. Nagyság sarkát úgy csinálta a suszter, hogy mindig tükön álljon. De ez az apróság a végén még kipottyan ebből az ablakból, ha ennyit ficánkol.
- Gyerekcipő: Én nem ficánkelek, hanem topogok.
- Férficipő: Hát nyelved az van!
- Női cipő: Azért cipő, hogy nyelve legyen...Beszélj csak, kicsi!
- Gyerekcipő: /majdnem toporzékol. Nyafkán/ Néni kérem, tessék szólni, hogy jójjön már az a Mikulás!...Ezzel a bácsival pedig ne is törődjünk.
- Férficipő: Tessék! Ez az eredménye, ha a nagyokkal szemben az ilyen tökmagnak adnak igazat és mindent elnéznek neki...Nagysádnak is több esze lehetne.
- Női cipő: Micsoda moder ez, uram!?...Ideáll gerombáskodni velem! Meglátszik, hogy ön boxbórból van.
- Férficipő: Nem lehet mindenki sevró...Különben én nem ideálltam, hanem engem ideállítottak az ablakba. Nagy különbség. Én már kinőttem az ilyen gyerekségekből, hogy Mikulás...megcipő az ablakban.
- Női cipő: Ne tegyen úgy, mintha nem várná éppen úgy, mint mi. Ahogy így elnézem, ön legalább negyvennégyes. Magába fér a leg-

több ajándék a Mikulástól.

- Gyerekcipő: /nyafog/ Mikor jön már?
- Női cipő: Várj, kicsikém, mindjárt megtudjuk. /Koppan kettőt-hármat/
Engedjen, uram, egy kicsit közelebb a párkányhoz.
- Férficipő: Mit akar csinálni? A végén még majd nagysád esik ki az ablakon.
- Női cipő: Ne féltsen engem...Van egy ismerősöm itt fenn a háztetőn. Egy nagyon finom, magányos ur. Sokkal udvariasabb, mint ön. Foglalkozására nézve televíziós antenna. Az messzebbre lát a magasból, mint mi innen az ablakból. Megkérdem, nem látja-e jönni már valahol a Mikulást.
- Férficipő: /sérti, hogy a másik udvariasságát dicsérték. Tul akar tenni rajta/ Tessék csak hagyni, nagysád. Majd én. Nem szeretem, ha azokon a bizonytalan túsarkakon kimegy a szélére. Megbillen, aztán megvan a baj. Hagyja, majd én megkérdem.
- Női cipő: No, látja, tud maga előzékeny is lenni, ha akar.
- Férficipő: /hümmög egyet/
- Női cipő: És vallja be szépen, hogy maga is alig várja már.
- Férficipő: Persze hogy várom...Csak fegyelmezettebben...Fogja csak meg kérem, a cipőfüzőmet, mert én se akarok azért kiesni az utcára...Erősen fogja?
- Női cipő: Igen. Vigyázok.
- Gyerekcipő: Én is segítek, jó?
- Férficipő: Köszönöm.../Csosszan egyet/

Szélzugás

- Férficipő: /kiált/ Halló!...Uram!...Nem hallja?.../Halkan visszaszól a Női cipőnek/ Nem tudja, nagysádkám, hogy kell egy ilyen izét szólítani?...Egy ilyen póznát? /Kiált/ Antenna ur!...
Televíziós antenna ur!
- Női cipő: /halkan/ Mondja neki, hogy Tévé ur. Azt jobban szereti.

Férficipő: Hahó! Tévé ur!

Szélroham

TV-antenna: /széljárta hangon, amely el-elhalkul s fölerősödik/ Én?

Férficipő: Ön, ön, ön! Ráér egy kicsit?

TV-antenna: Rá...Én itt csak nézegetek.

Férficipő: Ne haragudjék, uram, hogy látomásaiban zavarjuk. De ön, ugyebár, látja az egész várost?

TV-antenna: Kis város ez. Könnyű áttekinteni. Ha kívánja, messzebbre is látok.

Férficipő: Nem, nem! Nekünk elég, ha a mi kis városunkat látja. Ugyaní is itt állunk az ablakban, három pár cipő, és innen lentről csak a szemközti házát látni.

Női cipő: /halkan/ Ne magyarázzon neki annyit.

Gyerekcipő: Tessék azt megkérdezni, hogy látja-e már jönni a Mikulást!

Férficipő: Várjanak! Mégse eshetem neki csak úgy, minden magyarázat nélkül. /Kiált/ Szóval, uram, arra vagyunk kíváncsiak, megjött-e már a városba a Mikulás?

TV-antenna: Egy pillanat...Rögtön körülnézek.

Csikorgás

TV-antenna: Igen!...Ott van!

Gyerekcipő: /izgatottan kiált/ Messze?

TV-antenna: Nem...Innen az...egy, kettő, három...ötödik utcában. Most fordul be a sarkon, az iskola mögött.

Női cipő: /izgatottan kiált/ Van nála csomag?

TV-antenna: Rengeteg!...Egy kisfiú is segít neki.

Gyerekcipő: Jaj! Jön!

Férficipő: /izgatottan a cipőkhöz/ Csak nyugalom, nyugalom! /Kiált/ Tévé ur! Legyen szives informálni bennünket, mit csinál most a Mikulás?

TV-antenna: Ma egy kicsit halványabbak a csillagok...de azért látom. Hosszu, ősz szakálla van, piros palást rajta, fehér prémel...Nagy, szőrmés csizma...

Férficipő: Ne ezt mondja! Hanem, hogy mit csinál?
TV-antenna: Mosolyog. Egy pirospozsgás apó, aki mindig mosolyog.
Női cipő: Rakosgat már az ablakokba?
TV-antenna: /hirtelen/ Pszt! Maradjanak csak egy kicsit csöndben. Megállt egy ablaknál és valamit mond a kisfiunak.

Zenei futam, esetleg sejtelmesen zengő hárfával vagy vig csengettyűvel

Mikulás: Hát ebbe az ablakba mit tegyünk? Mit tanácsolsz?
Kisfiu: /13-14 éves, értelmes fiuhang/ Mikulás apó kérem, itt nem lesz könnyű dolgunk. Négyen laknak itt és mind a négyen másféle ajándékot várnak.
Mikulás: Nem olyan nehéz megajándékozni az embereket, kisfiam. Csak szeretet kell hozzá. Attól is, aki adja és attól is, aki fogadja. Egyszerű ez nagyon. És a fele már ugyanis megvan: én szeretem az embereket.
Kisfiu: Ó, akkor megvan a másik fele is: Mikulás apót is szeretik ám! Amerre eljöttünk, mindenütt cipők álltak az ablakban. Mindenfelé várják a Mikulást.
Mikulás: Az örömet várják. Sokat dolgoznak tifeleitek az emberek. Sokat és szépet. És aki dolgozik, annak öröm dukál...Mit is mondtál az imént? Négyen laknak itt?
Kisfiu: /buzgón/ Négyen. A nagyfiu már bejár a városba dolgozni. Mindig jókedvű és szeret szórakozni.
Mikulás: /mint aki tudja, mit fog ajándékozni neki/ Aha...
Kisfiu: A huga is nagylány, már. Gimnazista. Komoly lány: tanárnőnek készül.
Mikulás: Aha...
Kisfiu: A papájuknak van egy hegedűje - az én nagyapám csinálta neki, mert az hegedűkészítő. Eszénkint hegedülgetni szokott.
Mikulás: Igen...És a mama?
Kisfiu: Az mindig itthon van. Mondta is a multkor a piacon az én mamámnak, hogy soha nem jut el sehova.

Mikulás: Értem.../Hirtelen/ Hát akkor kezdjük. Tartsd csak egy kicsit a zsák száját...Igy.../Kotorászik/ Keresünk valamit, ami mind a négyüknek örömet szerez...Lássuk csak...Talán ez.

Kisfiu: /örömmel/ Jé, képeskönyv!

Mikulás: De nem akármilyen. Képeskönyv a négy évszokról. Benne van az egész esztendő...Az esztendő hangulatai. Lapozz csak bele.

Kisfiu: /Lapoz/ Tavasz...

Mikulás: ...és tavasszal megzendül a szivekben a vers. Az a komoly gimnazista lány kapja Mikulásra.

Zene+vers+zene

Kisfiu: Mikulás apó, nem lehetne, hogy mindig tavasz legyen a világon? Olyan szép volt ez az első lap az esztendő könyvében!

Mikulás: Hogyisne!...És akkor velem mi lesz? Rám akkor soha nem kerülne sor. A Mikulás csak télen jár...

Kisfiu: Jaj, akkor gyorsan lapozzunk tovább! /Lapoz/ Nyár...

Mikulás: Kapja a nyarat a családban az a fiu, aki szórakozni szeret.

Kisfiu: Jó, Mikulás apó. Nagyon jó!

Nyári városligeti hangulatkép + zene

Kisfiu: És az őszt?...Az őszt ki kapja, Mikulás apó?

Mikulás: "Ősszel, mikor hosszúak az esték és a köd eltömi az utcákat, ki kell színezní az életet. A legjobb valami szép muzsikával.

Kisfiu: A muzsikát, ugye, ~~az~~ az édesapa kapja, aki esténként hegedülget?

Koncert-szám

Kisfiu: Közben már azt is kitaláltam, mit kap itt a mama a képeskönyvből!

Mikulás: No, hádd hallem!

Kisfiu: /megfontoltan/ Tél van...arról panaszkodott, hogy nem jut el soha sehova.../Hirtelen/ Színházat kap!

Mikulás: Okos kisfiu vagy. Bizony azt.

Darab-részlet, tapssal a végén

- Női cipő: /kiált/ Antenna ur!...Tévé ur!...Mi az? Esik az eső?
- TV-antenna: Nem, dehogy. Tapsolnak a színházban.
- Férficipő: /magyarázóan/ Az emberek összeverik a tenyerüket. Így szokás.
- Női cipő: /sértődötten/ Jó, jó, jó. Nem kell azért oktatni. Honnan tudjam én, mi a kéznek a szokása a színházban. Elég, ha tudom, hogy a női láb például ki szokott lépni belőlem a szék alatt, mert szerítem.
- TV-antenna: Ne civakodjanak ott lenn! A Mikulásra már nem is kíváncsiak?
- Gyerekcipő: /kiált/ Dehogyanem!...Csak a felnőttek mindig másról beszélnek...Merre jár most a Mikulás?
- TV-antenna: Befordult a patika mellett. Most ér a városi kórház elé.
- Gyerekcipő: /csalódottan/ Még mindig olyan messze?
- TV-antenna: Megállt...Kérdez valamit a kisfiutól.

Az előbbi zene futam hárfán, vagy csengettyűvel

- Mikulás: Hát itt mit adjunk, kisfiam? Betegek fekszenek itt, nekik valami vigasztaló ajándék jár, hogy hamarabb meggyógyuljanak.
- Kisfiu: Benn van itt a Kőművesék Janija. Két hete eltörte a lábát.
- Mikulás: No, akkor neki valami olyat, hogy elfelejtse tőle. Nyisd csak a zsákot! /Kotorászik/Talán ezt.
- Kisfiu: Micsoda ez, Mikulás apó?
- Mikulás: Kaleidoszkóp. Ha belenéznek...nézz csak bele!...táncraperdül benne a világ...

Az 1. tánc-szám aláuszik

- Mikulás: ...és ahányat fordítasz rajta, annyiszor változik benne a kép...Ez például egy dzsigg.../A továbbiakban a szám alatt, ha nem is végig, de a dzsiggról beszél. Ez későbbi, külön anyag.
- Mikulás: Fordítsd tovább...igy...Ez pedig a keringő...

2. tánc-szám, aláfestő, később adandó szöveggel

- Mikulás: És ha még egyet fordítasz a kaleidoszkópon, látod a *Lipsy*...-t.

3. tánc-szám, később adandó aláfestő szöveggel

- Mikulás: Te, te, te, te! Táncra ne perdülj, halled! Sok még a dolgunk ma este. Máshol is várnak. Szaporázzuk csak a lépést egy kicsit...Nem nehéz az a ~~hxyxyxyxyxy~~ tarisznya, kisfiam?
- Kisfiu: /nevet/ Ó, dehogy! Tele van, mégis olyan könnyű!
- Mikulás: Azért, mert segíti vinni a buzgalom. Ha az ember buzgón csinál valamit, könnyebben csinálja. Ha felnősz, te is megtudod.

Tűzoltókutyaugatás

- Kisfiu: Tetszik hallani? Az üvegyár kutyája. Megismerem a hangját. Csudaszép üvegeket fujnak ott! Meg csiszolnak! Korsót és vázát és poharakat és tálakat, meg mindent...Ebben a kis kertes házban lakik egy munkás. Azt mondja a papa, ő a legügyesebb.
- Mikulás: No, akkor itt megállunk. Tudom is már, mit kap. Itt van a zsebemben, nehogy a zsákban összetörjön.
- Kisfiu: Üveggolyó! És milyen nagy!
- Mikulás: Ha megfordítom...látod?...esik benne a hó...Szállingóznak a pelyhek ebben a kristályba foglalt, kicsike télben...Ezt adjuk ennek a munkásnak, akitől annyi szép üveget kapnak az emberek...Meséljen neki ez a kristálygolyó egy régi-régi, varázslatos télről.

Diótörő-részlet

- Gyerekcipő: /nyafog/ Most már igazán ideérhetne a mi ablakunkhoz is a Mikulás. Mindent szétosztogat.
- Női cipő: Ejnye, nem szégyelled magad?...Jut is marad is. Nem szabad irigykedni.
- Gyerekcipő: /mégjobban nyafog/ De igazán!...Itt várok már egy órája...
- Férficipő: /felfortyan/ Ezt a folytonos nyafogást nem lehet hallgatni! Én ezt a kicsit úgy befűzöm, hogy semmi nem fog beleférni! Jössz ide azonnal!
- Gyerekcipő: /elsirja magát/ Ne tessék engem ráncigálni!...Jó lesznek...

Női cipő: Ne bántsa szegénykét! Engedje el! Én még egy ilyen kétbalkezes cipőt életemben nem láttam! Van szive Mikuláskste megrikatni?...No, gyere szépen ide hozzám! Jó leszel?

Gyerekcipő: /szipog/ Igen.

Női cipő: Töröld meg szépen az orrod. Egészen elhomályosodott rajta a lakk. Mindjárt megkérdezzük az Antenna bácsit, merre jár a Mikulás./Kiált/ Tévé ur kérem, mi ujság?

Szélzugás

TV-antenna: Már a szomszéd utcában van. A mérnökék előtt.

Férficipő: /morog/ Ott is elidőzik vagy egy negyedórát. Nagy család.

TV-antenna: Valami hosszut huz ki a zsékból...Mi a csuda az?

Férficipő: Ha még ön se látja, honnan tudnánk mi?

TV-antenna: Látom már!...Egy játékvonat.

Az előbbi zenei futam hárfán, vagy cseppettyüvel

Mikulás: Ezen aztán körül lehet utaznix a világot, igaz-e?

Kisfiu: /örömmel/ Utazzunk vele mi is egy kicsit, játékból. /Utánozva a vonatot/ Ssss...ssss...tud Mikulás apó füttyülni?...ssss

Mikulás: /belemegy a játékba/ Én ne tudnék? /Füttyül/

Kisfiu: Ssss...ssss...ssss...

Mikulás: /kiált, mint a kalsuz/ Prága következik! Ahol a kis Hurvinek lakik.

Kisfiu: /lassit/ Ssss...ssss...sss.../Kiált/ Prága, megállóhely!

Zene sláuszik a Hurvinek-számmal

Kisfiu: És most tovább: ssss...ssss...ssss...

Mikulás: /füttyül és utána kiált/ Olaszország!...Róma!

Opera-részlet, olaszul

Kisfiu: Ssss...ssss...ssss...Most hová, Mikulás apó?

Mikulás: Moszkvába...Ssss...sss...Megnézzük a vérest...Ssss.../lassit/
Ssss.../Kiált/ Kiszállás!

Zene + próza Moszkváról + zene

Kisfiu: Menjünk még el Párisba is, Mikulás apó!...Ssss...ssss...ssss

Mikulás: /kiált/ Páris! /Fütyül/

Párisi riport + zene

Mikulás: Hü, jól elutazgattuk az időt! Éjszaka lesz lassan a decemberi estéből. No, pakolás, gyerünk tovább egy házzal.

Kisfiu: Erre menjünk. Ezen a kis közön át.

Szélzugás

TV-antenna: /sugva/ Pszt...pszt! Hallják a hangom?

Női cipő: /kiált/ Persze, hogy halljuk. Csak beszéljen már! Lát valamit?

TV-antenna: Azt hiszem, most maguk következnek.

Gyerekcipő: Jaj! Istenem!

Férficipő: Most aztán álljon a sarkára, nagysád, mert ez a kicsi izgalmában kiugrik a bőréből.

Női cipő: Ön meg ne tolezkodjon úgy előre, uram, és lehetőleg ne taposson rám, mert frissen vagyok fényesítve.

TV-antenna: /sugva/ Most fordulnak be a fasoron...

Messziről cigányzene közeledik

TV-antenna: /csalódottan, megint a rendes emelt hangján/ Tévedtem...Most megint megállnak...

Az előbbi zenei futam a hárfán, vagy cseppettyüvel

Mikulás: Valahol itt nagyon vigan vannak. Halled?

Cigányzene lassan fölerősödik

Kisfiu: Disznóter!...Az hát!...Tessék csak itt benézni ezen az ablakon!

Mikulás: Hát, ha belátnék...De egészen homályos lett az üveg a szuszogásodtól.

Kisfiu: Várjon csak, Mikulás spó. Letörlöm.

Nyikorog az üvegtábla, ahogyan dörzsöli

A cigányzene teljesen fölerősödik

Disznóteri hangulatkép

Mikulás: Azt hiszem, kispajtás, itt mi fölöslegesek vagyunk. Örülnek itt nélkülünk is.

Kisfiu: Még a cipőjüket is elfelejtették kitenni az ablakba.

Mikulás: Kell a cipő a tánchoz. Hogy is járnák meztláb? Gyertünk, kispajtás, ne zavarjuk a mulatságot.

Szélzugás

TV-antenna: /sugva/ De most aztán maradjanak csöndben!...Jönnek már, végig a faseron. A Mikulás nem szereti a veszekedő, nyikorgó cipőket.

Férficipő: /suttogva/ Engedjük előre a kicsit, jó? Ő várta a legjobban.

Női cipő: /suttogva/ Jó. Hadd lássa meg őt először.

Gyerekcipő: Jaj, de félek!

Az előbbi zenei futam hárfán, vagy cseppettyüvel

Mikulás: /gyöngéden/ Gyerekcipő...Milyen picike...Ugy ragyog a lakk rajta, mint a kislányok szeme...Fogd csak meg, kispajtás, még szinte meleg, ahogy a kis gazdája levetette.

Kisfiu: Biztosan izgatott. Most találkozik először a Mikulással.

Mikulás: Igazi Mikulást kap: sok-sok cukrot, megyerót, diót meg mazsolát. Mert mégiscsak ez az igazi. /Csörög a sok ajándék/ És mellé még egy csokoládé-csizmát. Akkorát, mint ő maga.

Kisfiu: Ezt a tábla csokoládét még beletehetem?

Mikulás: Bele, kisfiam. Jut is, marad is.

Kisfiu: Hát ebbe?

Mikulás: Női cipő...Méghez a túsarku. Ejha! Ilyen tavaly még nem volt az ablakokban. Ugy nézem, ebbe ruzs dukál, meg kölniviz. És ha már cipő, jár bele egy pár nylonharisnya is...Amabba pedig - hü, de mekkora! - belefér egy egész hanglemeze.

Orgona-zene indul

Kisfiu: Hogy van az, Mikulás apó, hogy folyton csak adott, adott, adott, de még mindig tele van a zsák?

Mikulás: Ugy, kisfiam, hogy a szeretet soha el nem fogy.

Orgona-zene fölerősödik és tart az adás végéig